

סִבֵּב הוֹלֵךְ הָרוּחַ. מרחבים תרבותיים בעולמו של החיד"א. עודד כהן. ירושלים, מאגנס, תשפ"ג. 438 עמ'. (02-6586659)

יותר משהיה החיד"א תלמיד חכם ענק ומגדולי הפוסקים בכל הדורות, היה רבי חיים יוסף דוד אזולאי זצ"ל כתבן גדול, שהעט לא זז מידו כל ימי חייו. הוא כתב וחיבר וההדיר והעתיק ותיאר ורשם ומסר דברי תורה וחכמה מכל הסוגים בעשרות ספרים שחיבר, כשסקרנותו הטבעית והתורנית לא יודעת גבול. ספרו 'מעגל טוב' הוא יומן אישי מרתק שכתב בעיקר במהלך מסעותיו הממושכים כשד"ר של קהילות חברון וירושלים בצפון אפריקה ובאירופה, וממנו ניתן להשלים ולברר פרטים רבים בספריו, ובעיקר בחמשת קונטרסיו בענייני סופרים וספרים שנאספו ונסדרו בהמשך בספר 'שם הגדולים' על שני חלקיו. ד"ר כהן עמל בספרו לתאר לנו את דמותו של החיד"א על פי כל כתביו ובעיקר על פי 'מעגל טוב', ובהמשך הוא מנתח ומעיר ומגלה דברים חדשים בעיקר סביב שני החיבורים הגדולים של החיד"א - שם הגדולים הנ"ל וברכי יוסף על השו"ע. הוא מוכיח שברכי יוסף הוא חיבור שנכתב בהמשכים במשך עשרות שנים, ומראה שבמודע ובאופן שיטתי החיד"א הכניס לספרו חידושים ופסקים של גדולי תורה כמעט-לא-ידועים שפגש אותם או את כתביהם במהלך נדודיו הרבים, כדי שלא יישכח קיומם ותישכח תורתם ברבות השנים. אולם אני חייב להעיר שלטעמי הניתוחים הפסיכולוגיים של דמותו של החיד"א שמאריך בהם המחבר במקומות רבים בספר מתקיים בהם בהידור 'כל המוסף גורע' - אם גדול בישראל מגלה לנו ביומנו גם מחשבות ורגשות כמוסים וכאבים ומשברים אין לנו אלא דבריו, והחיטוטים המיותרים והספקולציות שהמחבר עוסק בהן אינם לכבודו. בנוסף ד"ר כהן מנסה כמעט-בכוח לצייר את החיד"א כ'איש העולם הגדול', תוצר של תקופת הרנסנס, עד שנראה שהוא כמעט מתפלא לפעמים שהחיד"א

נתקבלו במערכת

המשיך כל חייו להיות ביסודו תלמיד חכם מדקדק במצוות וגדול בנגלה ובנסתר, שידע
אפילו לגעור ללא מורא וללא משוא פנים בקהילות שאליהן הוא מגיע כאורח כאשר הוא
פוגש הנהגות לא ראויות...